

A helyi demokrácia helyzete Székesfehérváron

Helyi Demokrácia Audit

12. jelentés

Készült az Állampolgári részvétel hete 2013 program keretén belül

2013. szeptember 24.

Echo Szociológiai Kutatóintézet
H-8000 Székesfehérvár, Tobak u 17.
Tel: (22) 502-276, Fax: (22) 379-622
projekt@echomail.hu, www.echosurvey.hu

Jelen beszámoló további felhasználásához lépjen kapcsolatba az Echo Innovációs Műhellyel.

A tanulmány kéziratnak minősül, hivatkozni ennek figyelembevételével a feltüntetett szerzők, annak hiányában a beszámolót jegyző szervezet engedélyével lehet.

A kutatáshoz kapcsolódó adatbázis és módszertani anyagok az Intézetnél történt regisztráció után szintén elérhetők.

Javaslatait, észrevételeit, szakmai megjegyzéseit is szívesen várjuk a következő címen:

Echo Szociológiai Kutatóintézet

8000 Székesfehérvár, Tobak u. 17.

Tel: +36 (22) 502-276

Fax: +36 (22) 379-622

www.echosurvey.hu

info@echomail.hu

Háttér

Az Echo Szociológiai Kutatóintézet az Echo Nonprofit Network Helyi Demokrácia Audit programjának keretén belül rendszeres társadalomtudományi kutatással vizsgálja a székesfehérvári helyi demokrácia helyzetét. A helyi demokratikus deficit alakulásán túl vizsgáljuk a lakosok önkormányzattal, az önkormányzati munkával, döntésekkel való elégedettségét is. Jelen kutatásunk a 2013. szeptember 23-29. között megrendezésre kerülő Állampolgári Részvétel Hete program keretén belül készült.

Módszertan

A kutatóintézetünk kérdezőbiztosai 300 véletlenszerűen kiválasztott székesfehérvári 18 éven felüli lakossal készítettek telefonos interjút standard kérdőívek segítségével. A mintavételből eredő kisebb eltéréseket ún. többszemponútú matematikai súlyozással korigáltuk a 2011. évi népszámlálás alapadatai alapján, így a minta pontosan reprezentálja Székesfehérvár város teljes felnőtt, vezetékes telefontal rendelkező lakosságát. A kutatási beszámolóban közölt adatok hibahatára az egyes kérdésekre válaszolók számától függően +/- 3-5 százalék. Ez azt jelenti, hogy az általunk mért eredmények legfeljebb ennyivel térnek el attól az eredménytől, amit akkor kapnánk, ha minden fehérvári vezetékes telefontal rendelkező felnőtt lakost megkérdeznénk. A kérdőívek felvételére 2013. szeptember 20-22. között került sor.

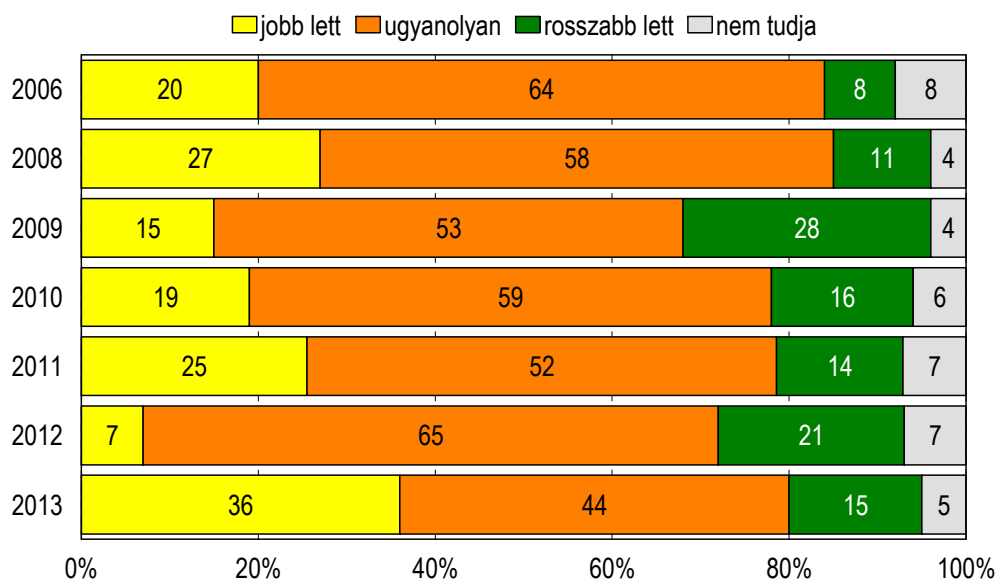
Egyes kérdéseknél azt kértük a válaszolóktól, hogy értékeljenek állításokat, minősítsenek problémákat, intézményeket négy illetve ötfokú skálán. Ezen kérdések egy részének esetében a kapott értékeket egy százfokú skálára számoltuk át, ahol a százas értéket az jelentette volna, ha az adott kérdésre minden válaszoló egyöntetűen a maximális, a nullát pedig az, ha a minimális pontszámot adja. A határ az ilyen százfokú skálákon az ötven pont. Az ez alatti érték általában negatív véleményt (bizalmatlanságot, elégedetlenséget, elutasítást stb.), míg az e feletti érték pozitív véleményt (elégedettséget, bizalmat, támogatottságot stb.) jelez. Más esetekben a kapott válaszokat -100 és +100 közötti ún. mérleg-indexre számoltuk át, ahol értelemszerűen a negatív értékek fejezik ki a kritikusabb, a pozitív értékek a pozitívabb véleményeket.

Lakossági elégedettség

A városi közhangulat egyik fokmérője, az általános elégedettség, az hogy mennyire elégedettek a lakosok azzal, ahogy Székesfehérváron „mennek a dolgok”. Ezt a kérdéskört számos kutatás során vizsgáltuk a 90-es évek óta, a helyi demokrácia audit (HDA) első adatfelvételében is szerepelt már.

Ha összehasonlítjuk a helyzetet az előző évekkkel a lakosok kevesebb, mint fele 44 százaléka nem lát csak érdemi változást, szerintük ugyanúgy mennek a dolgok. Ezek aránya 2006 óta most a legalacsonyabb. A megkérdezett helyi lakosok érzik és átlátják a város elmúlt egy megvalósított fejlesztéseit, s ez lecsapódik a véleményekben is. Azok, akik szerint idén jobban mennek a város ügyei, mint egy évvel korábban, a minta egyharmadát teszik ki, míg az ellenkező póluson 15 százalékuk található. 2010-hez képest e kérdésben 2011-ben határozottabb pozitív elmozdulás volt tapasztalható, 2012-ben a vélemények többsége a korábbi helyzet változatlanságát mutatták. Most azonban 29 százalékponttal nőtt azok aránya, akik javuló tendenciát látnak. A fiatalok és a középfokú végzettségűek körében az átlagnál magasabb elégedettek aránya, ám a fiatalok körében az átlagtól magasabb a nagyon kritikusok aránya is (21 százalék).

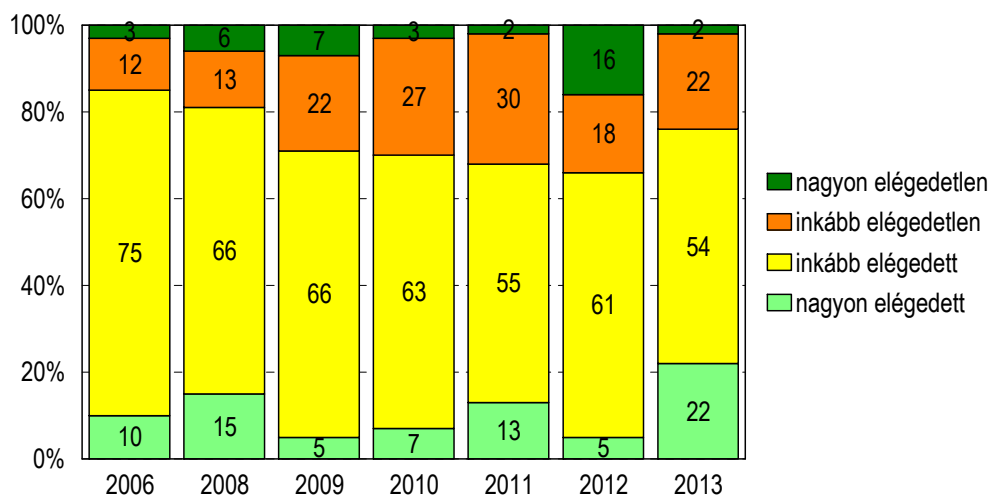
Ha összehasonítja a helyzetet itt a városban a tavalyi évvel...

Az általános elégedettséget nézve, a gazdasági válság előtti helyi demokrácia audit adatfelvétele nagyfokú elégedettséget mért, akkor válaszolók 10 százaléka nagyon, további 75 százaléka inkább elégedett volt akkor, kritikus véleményt 15 százalék fogalmazott meg azzal kapcsolatban, hogy milyen a fehérvári helyzet. 2009-ben ezzel szemben már csak a fehérváriak 5

százaléka volt nagyon, 66 százaléka pedig inkább elégedett azzal, ahogy a városban mennek a dolgok, s 29 százaléka volt inkább elégedetlen. Ezek mögött alapvetően a gazdasági válság negatív hatását kellett akkor látni, mely a várost még ma sem hevert ki. Bár 2011 őszen emelkedés volt regisztrálható, a korábbi évhez képest duplájára nőtt a nagyon elégedettek aránya, 2012-ben a városi átlagot nézve ismét nőtt az elégedetlenek köre, különösen a nagyon elégedetleneké, ám ez nem érintett minden társadalmi csoportot. Ha részleteiben nézzük ugyanis az adatokat, sajátos demográfiai törésvonalat láthatunk a tavalyi véleményekben. Míg a fiatalok és középkorú lakosok elégedettségé szignifikánsan nőtt a városban, addig az idősödő lakosok véleménye kritikusabbá vált. 2013-ban - vélhetően az érzékelhető pozitív változásoknak, beruházásoknak köszönhetően – a nagyon elégedettek aránya közé sorolható a város lakónak több mint negyede, de további 54 százaléka is inkább elégedett, s ez összességében 2007 óta az eddigi legmagasabb elégedettséget mutatja.

Mennyire elégedett azzal, ahogy Székesfehérváron mennek a dolgok?

2008 szeptemberében mérleg-indexen kifejezve +34 pont volt az elégedettség, 2009-ben ezzel szemben már csak +18 pont volt, ami erőteljes és szignifikáns csökkenés, 2010-ben viszont némi emelkedés után +22 pont volt mérhető, s ez 2011-ben +25 pontig emelkedett, tavaly ismét mérséklődött +10 pontra. Idén a vonatkozó index értéke már +36 pont. Jellemző, hogy véleményelmozdulás nem érint minden társadalmi csoportot, a közepesen képzettek, a fiatalok és az idősek körében szignifikánsan javult a város megítélése.

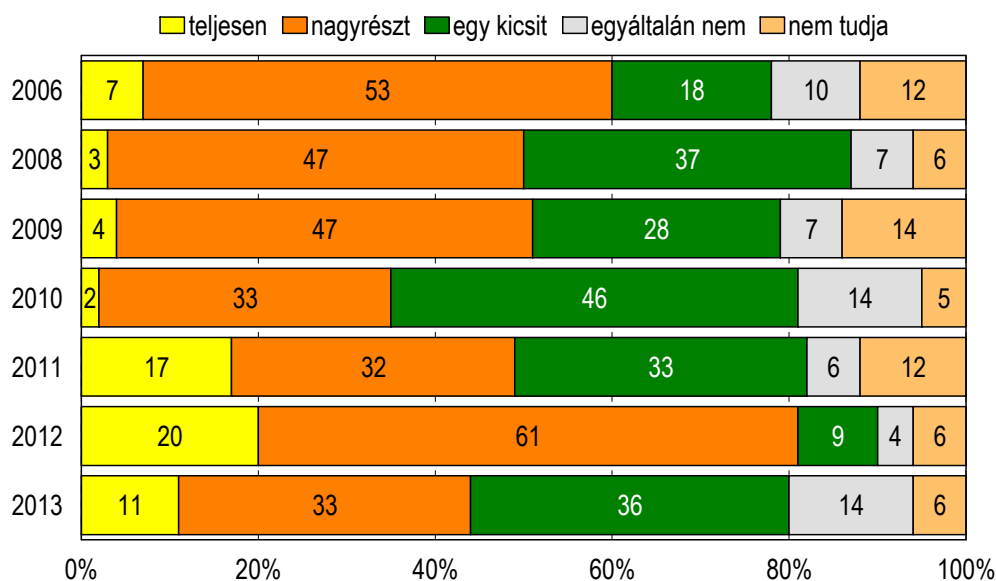
Az elégedettség alakulása az egyes társadalmi csoportokban (mérleg-indexen)

	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Férfiak	+ 34	+42	+17	+25	+18	+5	+36
Nők	+ 42	+30	+20	+19	+28	+16	+37
30 év alattiak	+ 29	+50	+28	+32	+5	+22	+40
30-44 évesek	+ 44	+37	+18	+25	+19	+33	+33
45-59 évesek	+ 33	+18	+5	+13	+37	-14	+34
60 év felettiak	+ 50	+40	+26	+19	+46	-17	+39
Átlag	+ 39	+34	+18	+22	+25	+10	+36

Önkormányzati problémaismeret

Arról, hogy az önkormányzat mennyire ismeri, hogy mit szeretnének a fehérváron élő emberek 2010. szeptemberéhez hasonlóan most is megoszlanak a vélemények, 11 százalékuk szerint teljesen, további 33 százalékuk szerint inkább ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élők, ellenben negatív véleményt formál 14 százalékuk, s 6 százalékuk bizonytalan volt. A mérleg-index értéke kifejezetten 2010-ben alacsony, -18 pont volt. 2011-ben e kérdésben jelentős pozitív elmozdulások voltak mérhetőek, bár bizonytalanok aránya is 12 százalékra nőtt, de ennél fontosabb, hogy 15 százalékponttal 17 százalékra nőtt azok aránya, akik szerint teljesen ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élők, és további 32 százalékuk is inkább pozitív választ adott. Mindez mérleg indexen -18 pontról +11 pontra való átfordulást eredményezett abban az évben. Ez a pozitív tendencia tovább erősödött 2012-ben. Tavaly négy év átlagában a legmagasabb önkormányzati problémaismereti indexet mértünk, ellenben most ismét negatívba fordult az index értéke (-7 pont). A negatív elmozdulás alapvetően a fiatalok és a fiatal felnőttek negatív véleményének köszönhető, az idősödő és a 60 éven felüli idősök idén is pozitív véleményt alkottak.

Mennyire ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élő emberek?

Az önkormányzati problémaismeretről szóló index alakulása az egyes társadalmi csoportok szerint (mérleg-indexen)

	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Férfiak	+ 14	+3	+6	-26	+4	+50	-7
Nők	+ 16	-1	+11	-10	+20	+41	-7
30 év alattiak	+ 10	-6	+33	-23	+24	+40	-27
30-44 évesek	+ 18	-1	+5	-26	-13	+55	-18
45-59 évesek	+ 2	+2	-10	-11	+17	+52	+2
60 év felettiak	+ 34	+14	+11	-12	+19	+31	+11
Átlag	+ 15	+2	+9	-18	+11	+46	-7

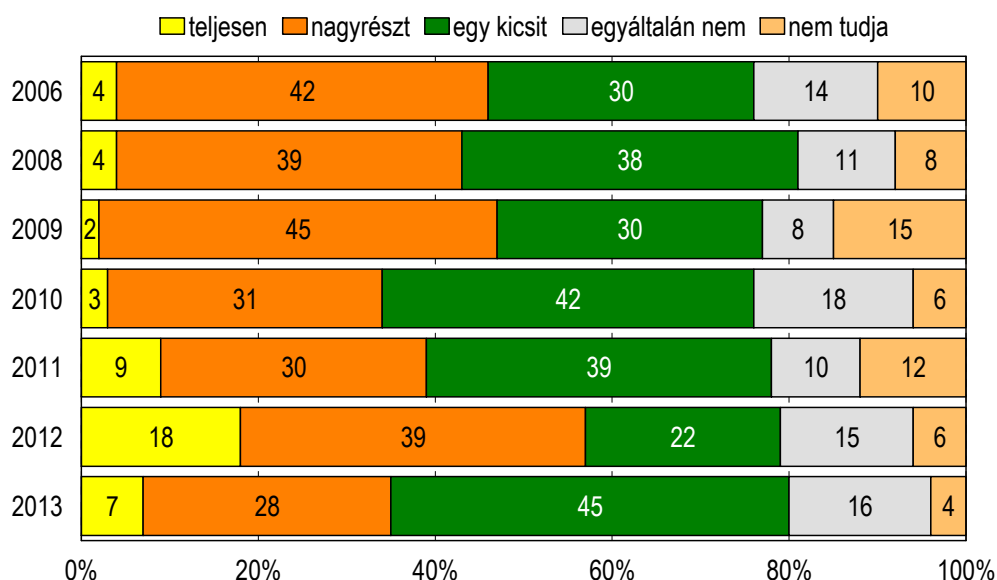
Megfelelés a lakossági igényeknek

A problémaismeret egy dolog, ezekre adott releváns helyi válaszok egy másik dolog. Abban a kérdésben, hogy mennyire veszik figyelembe az önkormányzati döntésekben az itt élő emberek igényeit a pozitív elmozdulás 2011-2012-ben volt mérhető. Akkor a lakosok 9 százaléka mondta, hogy teljesen és további 30 százalék válaszolt inkább igennel, bár a relatív többség továbbra is úgy érezte, hogy csak kis mértékben veszik figyelembe az önkormányzati döntésekben az emberek igényeit. A 2010 szeptemberében mért mélypont után (-20 pont), az index -4 pontra emelkedett 2011-ben, tavaly pedig +12 pontig nőtt, ez volt a helyi demokrácia auditunk sorában 2006 óta mért legmagasabb érték. Idén -

15 pontra mérséklődött a mutató értéke. E mögött alapvetően az áll, hogy teljesen elégedettek aránya felére csökkent, s ezzel párhuzamosan duplájára nőtt a kicsit elégedettek aránya, miközben nem változott azok aránya, akik szerint egyáltalán nem veszik figyelembe az emberek igényeit a városházi döntésekben.

Részleteiben is elemezve a véleményeket, az előzőkben azonosított társadalmi törésvonal itt is látható, míg a fiatal és fiatal felnőtt lakosok véleménye sokat romlott e kérdésben, addig az idősödő és a 60 év feletti lakosok inkább úgy érzik, hogy az emberek igényét figyelembe veszik az önkormányzati döntésekben.

Mennyire veszik figyelembe az önkormányzati döntésekben az emberek igényeit ?

Igénymegfelelés alakulása az egyes társadalmi csoportok szerint (mérleg-indexen)

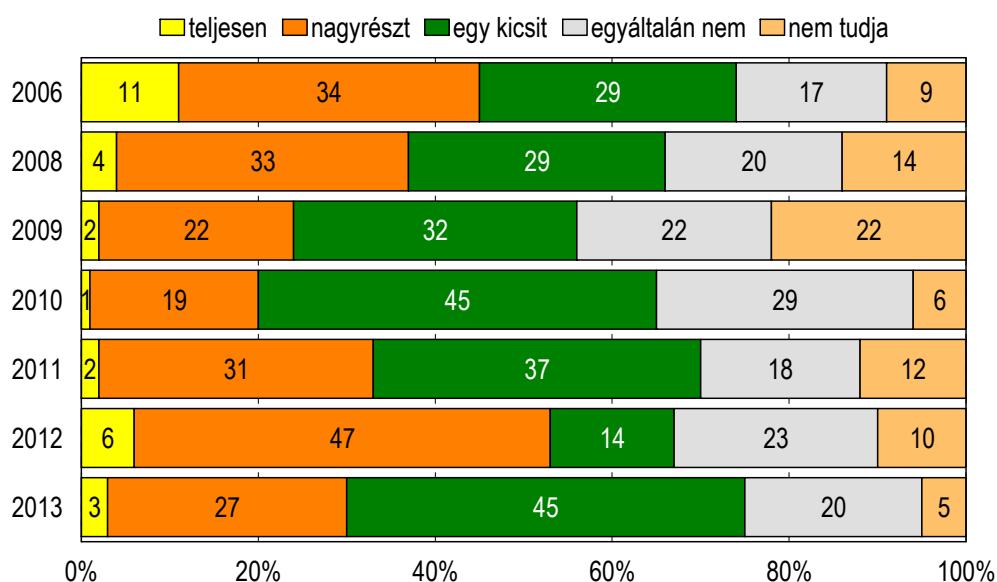
	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Férfiak	-6	+1	+1	-23	-18	+18	-13
Nők	-3	-14	+3	-18	+9	+6	-18
30 év alattiak	-19	+10	+30	-7	+4	+57	-39
30-44 évesek	-3	-23	0	-23	-17	+24	-28
45-59 évesek	-5	-14	-18	-28	-5	-27	+9
60 év feletti	+13	-2	-6	-22	+2	-29	+17
Átlag	-4	-8	+2	-20	-4	+12	-15

Transzparencia, a döntések átláthatósága

Az előző kérdéshez hasonló a helyzet a lakosság körében az önkormányzati döntések átláthatóságával kapcsolatban is. Míg 2010-ban csak 20 százalékuk szerint volt teljesen vagy nagyrészt nyomon követhető, a lakosok számára átlátható a döntéshozatal folyamata, addig 2011-ben már 33 százalékuk nyilatkozott így, s idén is hasonló adatokat mérhettünk, a lakosok kb. egyharmada tartja teljes mértékben vagy nagyrészt átláthatónak a döntéseket. Tavalyhoz képest csökkent azok aránya 3 százalékponttal, akik szerint egyáltalán nem átláthatók a döntések, de nőtt azok aránya, akik csak szerint csak kis mértékben transzparens a döntéshozatali folyamat.

Mennyire tartja átláthatónak azt, ahogy az önkormányzatnál a döntések születnek?

Transzparencia index alakulása az egyes társadalmi csoportok szerint (mérleg-indexen)

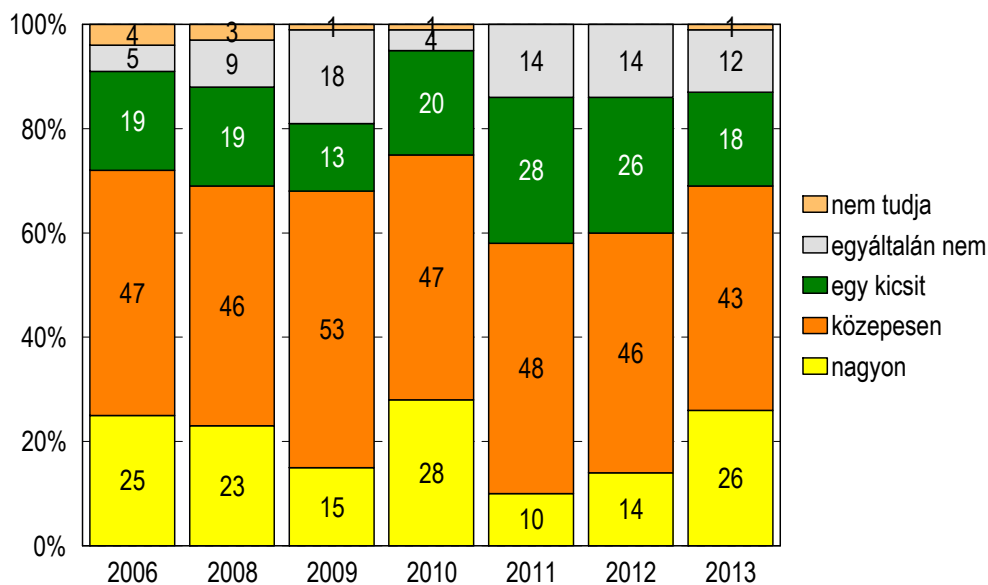
	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Férfiak	-5	-11	-38	-38	-27	+13	-10
Nők	-3	-21	-21	-43	-13	-10	-15
30 év alattiak	-10	-5	-31	-40	-12	+35	-26
30-44 évesek	-9	-21	-35	-30	-21	+33	-10
45-59 évesek	-1	-24	-35	-43	-18	-40	-14
60 év feletti	+6	-13	-13	-49	-29	-30	-7
Átlag	-3	-16	-32	-41	-20	+2	-12

Az átláthatóság index értéke már az első kutatáskor, 2006-ban is negatív volt a városban, -3 pont, a 2009-ben mért -32 pont után azt gondolhattuk nincs már lentebb, de közvetlenül a polgármester váltás előtti -41 pont erre sajnos rácsáfolt. Tavalyelőtt már e téren is megindult a javuló tendencia, ennek jelenként -20 pontra emelkedett a transzparencia index, tavaly pedig még tovább javult a helyzet, az index értéke pozitívba fordult át +2 ponttal. Idén ismét negatív lett az egyenleg, -12 pont. Különösen a fiatalok és a képzetlen lakosok vannak e téren negatív véleménnyel.

Vélemények a demokráciáról

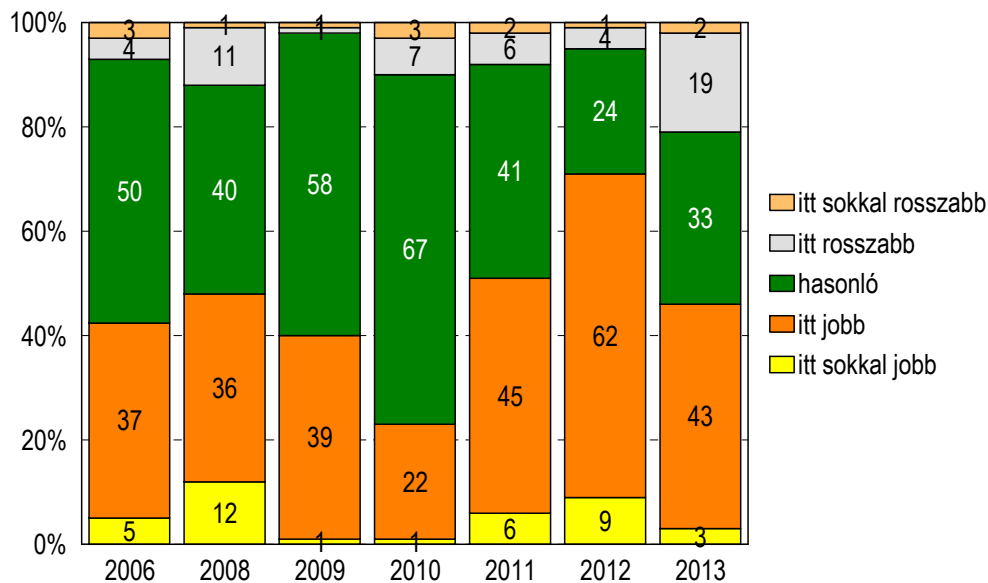
Eddig minden kutatásunk azt mutatta ki, hogy a lakosok többsége érdeklődést mutat a székesfehérvári demokrácia iránt. 2006-ban 25 százalékukat nagyon, 47 százalékukat közepes mértékben foglalkoztatta a helyi demokrácia kérdésköre, helyzete, s ez a 2009-ben mért negatív rekord után 2010-re 28 százalékra nőtt, két éve azonban ismét mérséklődött az erősen érdeklődők aránya, s nőtt azoké, akiket egyáltalán nem foglalkoztat ez a kérdés, 4 százalékról 14 százalékra. A helyi demokrácia iránt közömbösek aránya tavaly nem változott, ám idén az érdeklődők aránya bővült 12 százalékponttal. Demográfiai szempontokból elemezve a kérdést, megállapítható, hogy míg a 30 éven aluliak 21 százalékát egyáltalán nem foglalkoztatja a helyi demokrácia helyzete, addig a középkorúaknak 8, a 60 éven felülieknek pedig csak 12 százalékát nem érdekli az ügy.

Mennyire foglalkoztatja Önt a helyi demokrácia helyzete Székesfehérváron?

A helyi demokrácia helyzete más településekhez képest a két évvel ezelőtt megkérdezettek közel negyede szerint volt jobb Székesfehérváron, tavaly 51 százalékuk vélte így, idén 46 százalék a pozitívan nyilatkozók aránya. Jellemző, hogy míg tavaly a fiatalabb válaszadók kritikusabbak voltak e tekintetben is, addig idén éppen ők és a középfokú végzettségű lakosok fogalmazták meg a legpozitívabb véleményeket.

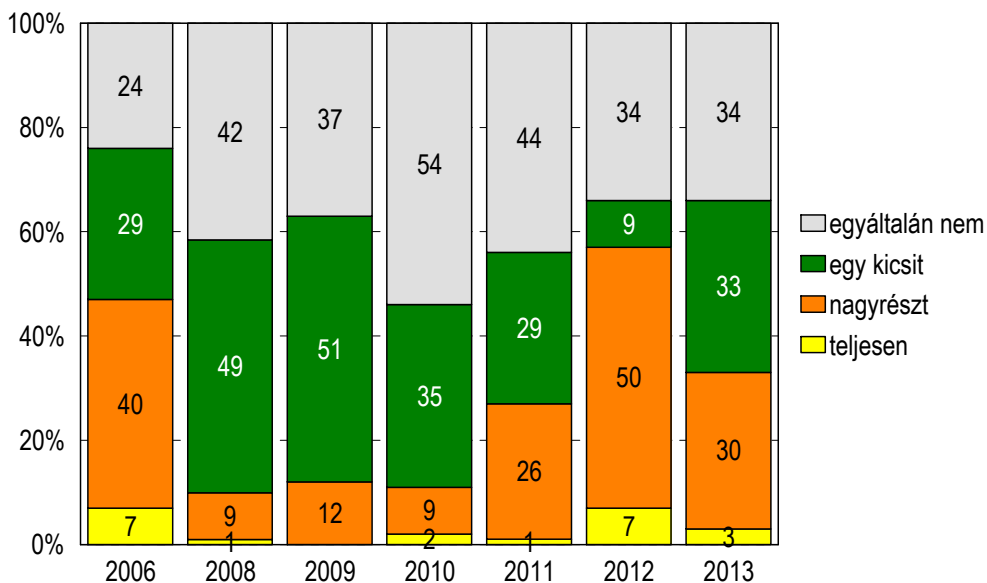
Hogyan ítéli meg a helyi demokrácia helyzetét Székesfehérváron más településekhez képest?

Részvétel és beleszólás

A demokratikus társadalmi működés egyik fontos eleme, hogy a lakosok beleszólhassanak abba, ahogy a városban mennek a dolgok. Tavalyelőtt a lakosok 44 százaléka úgy érezte egyáltalán nem, 29 százaléka pedig úgy, hogy csak kis mértékben tud beleszólni abba, ahogy a városban zajlanak az ügyek, s mindössze 30 százalékuk gondolta úgy, hogy nagyrészt van beleszólása a dolgokba. Bár a tekintetben is javult a helyzet 2010 óta, az ebből képzett participációs index értéke tavalyelőtt még -44 pont volt, ami markáns elégedetlenséget mutatott, tavaly -9 pont, idén -27 pont az eredmény.

Hogy érzi, mennyire tud Ön beleszólni abba, ahogy a városban mennek a dolgok?

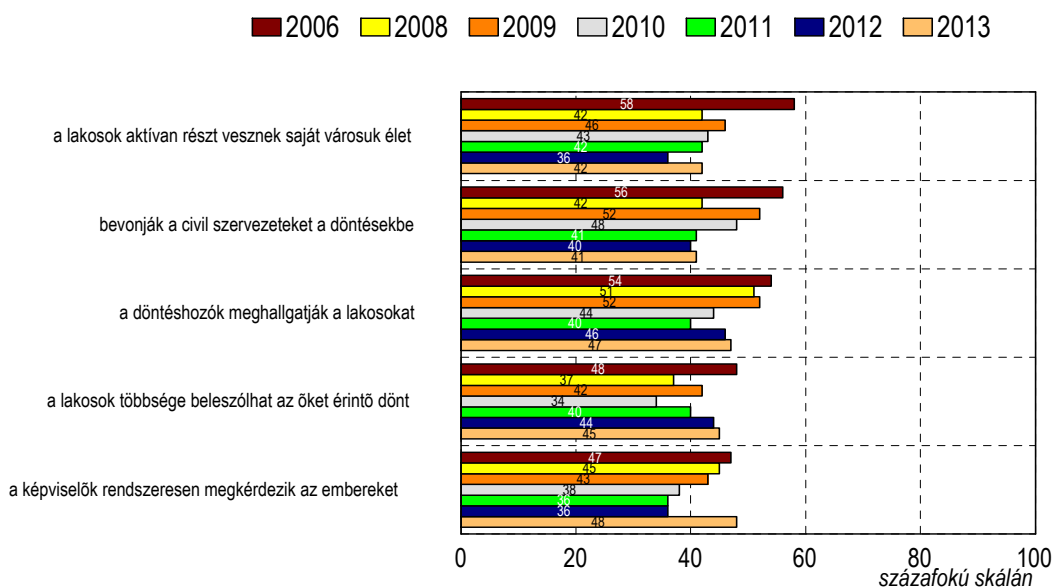

Vélt participációs index alakulása az egyes társadalmi csoportok szerint (mérleg-indexen)

	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Férfiak	-11	-55	-52	-65	-43	+1	-28
Nők	-11	-68	-59	-60	-45	-18	-25
30 év alattiak	-20	-60	-62	-71	-52	+34	-32
30-44 évesek	-10	-68	-57	-58	-27	+29	-23
45-59 évesek	-11	-60	-51	-62	-44	-46	-16
60 év felettek	+ 4	-58	-56	-57	-53	-50	-27
Átlag	-11	-62	-56	-62	-44	-10	-27

A helyi demokrácia működésének mérésére összeállítottunk egy kérdéssort, melyben a megkérdezettek különböző állításokat kell rangsorolniuk százfokú skálán. Az ilyen skálákon a 40-60 pont közötti tartomány a bizonytalan sáv, az ábrán jól látszik, majd minden állítás ide sorolódott be. Az ideai válaszokból látszik, hogy tavalyhoz képest szignifikáns változás egy dimenzióban történt, abban a kérdésben, hogy a képviselők rendszeresen megkérdezik-e az emberek véleményét nőtt a pozitív választ adók aránya.

Ön szerint mennyire jellemző Székesfehérváron, hogy...

A sajtó függetlensége

A helyi demokrácia kiemelt összetevője, a helyi média függetlenségének kérdése. Ezzel kapcsolatban el kell mondani, hogy 2006-ban a lakosok többsége a helyi médiát még inkább függetlennek tartotta az önkormányzattól és a város vezetésétől, azok közül is elsősorban a Fehérvár Televíziót és a Fehérvár Rádiót (78-80 százalék) kellett akkor kiemelni, s jellemzően egyedül a Fehérvári Polgárnál vélték akkor többen úgy, hogy szerkesztőségi munka nem független a város vezetésétől (40 százalék).

2008-ban a két rádiót kivéve a helyi média esetében erősebb önkormányzati, városvezetői befolyást véltek a lakosok, mint 2006-ban. Különösen sokat, 22 százalékpontot romlott akkor a Fehérvári Polgár függetlensége, de a Fehérvár TV és a Fejér Megyei Hírlap tekintetében is 16-19 százalékponttal romlott a lakosok véleménye. 2009-ben a kép még komorabbá vált, gyakorlatilag a teljes helyi média megítélése romlott e tekintetben, s míg egy évvel korábban négy sajtó (Fehérvár TV, Fejér Megyei Hírlap és a két rádió) vélt függetlensége is pozitív tartományban volt, két éve ez mindössze a két rádióra volt már csak igaz. 2011-ben minden általunk vizsgált sajtó mutatói javultak, a lakosok véleménye szerint erősödött az autonómiájuk. Idén ismét javult a helyzet.

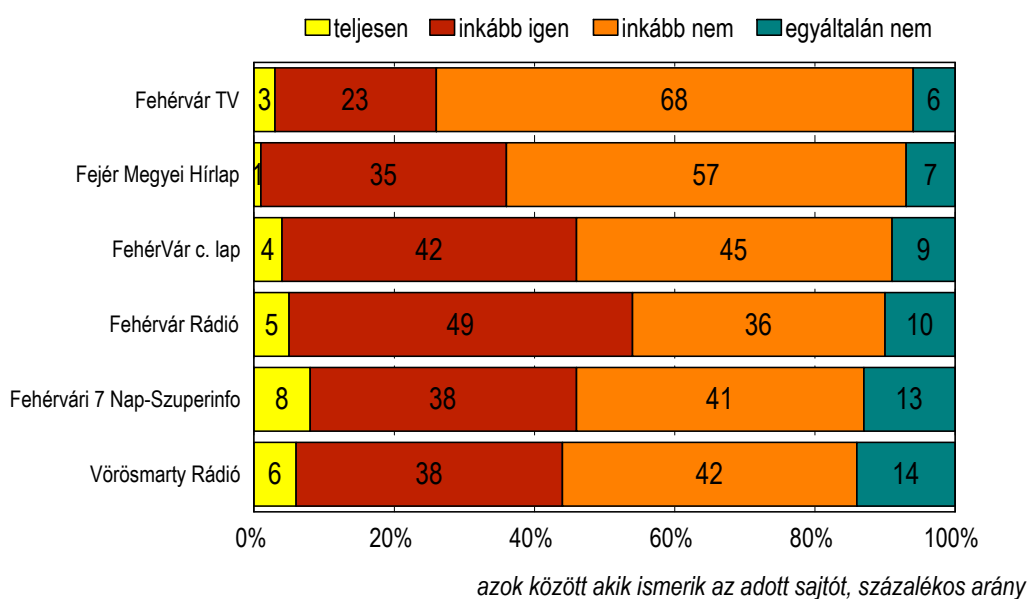
Összességében a helyi média vélt függetlensége 2006-ban mérleg indexen +39 pont volt, ami pozitív kép, 2008-ban már csak -1 pont, 2009-ben pedig -35 pont lett, ami azt jelenti, hogy a székesfehérvári lakosok benyomásai alapján a média többségében önkormányzati befolyás alatt, nem pedig tőle függetlenül tevékenykedett a városban. Két éve minden helyi sajtó tekintetében javult a lakossági vélemény, s ennek köszönhetően az egész helyi médiára vonatkozó -29 pontos index is -1 pontra mérséklődött, ám tavaly ismét kritikusabbak lettek az emberek, -35 pont volt akkor a helyi média

vélt függetlenségi mutatója. 2013-ban ismét javult a helyzet, -10 pontra mérséklődött a tavalyi nagyon kritikus vélemény. A legjobb mutatókat a Fehérvár Rádió, Fehérvári 7 nap és Fehérvár c. újság kapta idén, míg a legerősebb önkormányzati befolyást a Fehérvár Televízió esetében vélelmeznek a lakosok.

A helyi sajtó vélt függetlensége (mérleg-indexen)

	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Fehérvár Televízió	+48	+6	-8	-32	-13	-52	-10
Fejér Megyei Hírlap	+37	+10	-2	-9	-19	-36	-10
Fehérvár Rádió	+50	+29	+7	-15	0	-28	-9
Fehérvár	n.a	n.a	n.a	-35	-1	-26	-11
Fehérvári 7 nap/Szuperinfo	n.a	-7	-40	-25	+2	-30	-13
Vörösmarty Rádió	+34	+22	+9	-20	-2	-42	-6
Átlag	+39	-1	-35	-29	-1	-35	-10

Ön szerint a helyi sajtó mennyire független a város vezetésétől?

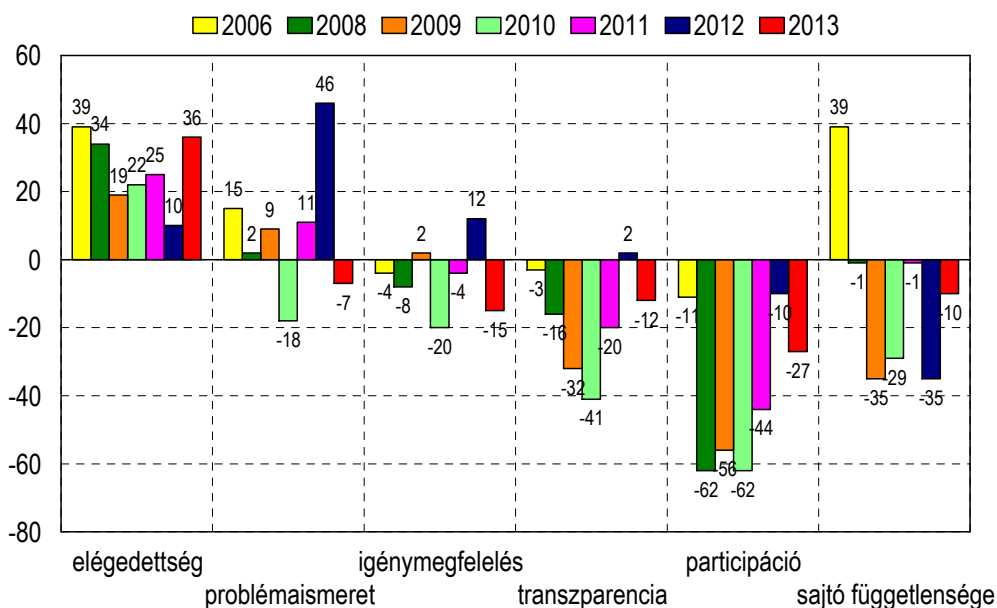
Összegző indexek alakulása

A Helyi Demokrácia Audit már hetedik éve a helyi demokrácia hat dimenzióját vizsgálja a lakossági véleményalkotás alapján Székesfehérváron. Ennek megfelelően hat indexet is alkotunk:

1. lakossági elégedettség index
2. döntéshozói problémaismeret index
3. igénymegfelelés index (reszponzivitás)
4. átláthatóság index (transzparencia)
5. beeszólás, részvétel indexe (participáció)
6. helyi sajtó függetlensége

Összefoglalva a kutatás eredményeit megállapítható, hogy 2010-hez képest 2011-ben érezhetően javult a döntéshozói problémaismeret indexe, az igénymegfelelés, a döntéshozatal átláthatósága, a beeszólás lehetősége, míg kis mértékben javult a viszonylag magas lakossági elégedettség és erősödött a helyi sajtó vélt függetlensége. 2012-ben tovább javult a döntéshozói problémaismeret, az igénymegfelelés, az átláthatóság és a részvételi, beeszólási lehetőség indexe, míg jelentősen csökkent a helyi sajtó vélt függetlensége és kis mértékben romlott az általános elégedettség is. Idén éppen ezen két mutató eredményei javultak markánsan, míg a többi index tekintetében a tavalyi kiugráshoz képest negatív változás volt kimutatható.

Helyi demokrácia indexek alakulása Székesfehérváron

-100 és +100 közötti mérleg index pontszám